

IZBORNA SKUPŠTINA GRUPACIJE INDUSTRIJE STOČNE HRANE HRVATSKE GOSPODARSKE KOMORE U VUKOVARU

ELECTORAL MEETING OF THE ASSOCIATION OF ANIMAL FEED PRODUCERS OF THE CROATIAN CHAMBER OF ECONOMY HELD IN VUKOVAR

S. Đukić

Stručni članak
UDK: 636.084.4.
Primljeno: 19. veljača 1998.

SAŽETAK

Tekst je bio uvodni govor održan na izornoj skupštini Grupacije industrije stočne hrane u Vukovaru, 19. veljače 1998. godine. Predstavljen je ustroj i zadaća Hrvatske gospodarske komore, kao i osnovni problemi poljoprivredne proizvodnje. Zbog nepovoljnih uvjeta gospodarenja poljoprivredna proizvodnja i prateća prehrambena industrija od 1990. godine postojano opadaju. Kao i u drugim granama ove djelatnosti, trendovi u industriji stočne hrane su negativni: proizvodnja u 1997. godini iznosi 49.1% proizvodnje ostvarene u 1990. godini. Dodatni udarac poljoprivrede je doživjela uvođenjem jedinstvene stope PDV-a početkom ove godine. Vanjskotrgovinska bilanca poljoprivrede i prehrambene industrije unatrag četiri godine je negativna i iznosi ukupno 1.392 milijuna USD. Uz pregled mjera Vlade Republike Hrvatske za poboljšanje stanja u agraru, predstavljen je prijedlog Hrvatske gospodarske komore o osnivanju poljoprivrednog proračuna u visini od najmanje 5.5 milijarde kuna, a sredstva bi poslužila za financiranje tekuće poljoprivredne proizvodnje.

U ime Sektora za poljoprivredu i prehrambenu industriju Hrvatske gospodarske komore, u ime njegovog direktora dr. Hrvatina Čosića i u svoje ime pozdravljam sve nazočne sudionike izborne Skupštine Grupacije industrije stočne hrane.

Na Skupštinu je, s obzirom na mjesto održavanja i značajnu ulogu ove grupacije, pozvan veliki broj uvaženih djelatnika koji se bave poljoprivrednom problematikom, te svi gospodarski subjekti, članice Komore, proizvođači stočne hrane. Po prvi put na ovu Skupštinu pozvani su i svi manji poduzetnici proizvodnje stočne hrane koji su registrirani u Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva. Zbog heterogenog sastava sudionika dozvolite mi

da vam u najkraćim crtama predstavim ustroj i zadaću Hrvatske gospodarske komore.

Hrvatska gospodarska komora ustrojena je po dva principa:

1. Teritorijalnom, što znači da svaka županija ima svoju županijsku gospodarsku komoru (20 komora) s izuzetkom Komore Zagreb, koja predstavlja Zagrebačku županiju i grad Zagreb.

Dipl. ing. Stevo Đukić, tajnik udruženja stočarstva, ribarstva i prateće industrije, Hrvatska gospodarska komora, Sektor za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo, Zagreb, Hrvatska – Croatia.

2. Strukovnom, što znači da je Hrvatska gospodarska komora ustrojena po sektorima djelatnosti. Hrvatska gospodarska komora osnovala je 13 sektora, a među njima i Sektor za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo. Sektor poljoprivrede ima 2 Udruženja, odnosno Vijeća: Udruženje, odnosno Vijeće poljoprivrede i prateće industrije i Udruženje, odnosno Vijeće stočarstva, ribarstva i prateće industrije. Oba Vijeća formirala su 25 strukovnih grupacija: poljoprivreda 15, a stočarstvo-ribarstvo 10 grupacija.

Ovu organizacijsku strukturu Komore namjerno sam istakao da bih mogao reći da je Grupacija industrije stočne hrane formirana prva u Hrvatskoj gospodarskoj komori i u Sektoru poljoprivrede. U stvari ova Grupacija nastavlja rad koji je počeo prije 45, odnosno 50 godina pod različitim nazivima i organizacijskom ustrojstvu.

Zadaci Hrvatske gospodarske komore su mnogobrojni, ali treba naglasiti da je osnovna zadaća Hrvatske gospodarske komore zastupanje interesa članica pred državnim organima i u inozemstvu. To se očituje u pripremi i koncipiranju mjera gospodarske politike, vanjskotrgovinske regulative, pregovora o slobodnoj trgovini sa zemljama CEFTA-e, EU i svijeta i dr.

Ovo je prigoda da se osvrnemo na problematiku s kojom smo se susretali u prošloj i, naravno, ranijih godina.

Prvenstveno treba reći da nepovoljni uvjeti gospodarenja u poljoprivredi traju dugi niz godina, što rezultira padom cjelokupne poljoprivredne proizvodnje.

Negativni uvjeti gospodarenja u poljoprivredi očituju se:

- u nedostatku kapitala za obrtna sredstva po prihvatljivim kreditnim uvjetima,
- općom nelikvidnošću i međusobnim neplaćanjem, posebno neplaćanjem poljoprivrednim proizvođačima,
- nedostatkom razvojnih financijskih sredstava,
- poremećenim odnosima cijena repromaterijala i gotovih poljoprivrednih proizvoda,
- prevelikim uvozom (i provozaom) poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u odnosu na izvoz i stvarne proizvodne i izvozne mogućnosti.

Zbog nepovoljnih uvjeta gospodarenja u poljoprivredi u razdoblju od 1990. do 1996. godine poljoprivredna proizvodnja padala je po prosječnoj godišnjoj stopi:

- pšenica	12.08%
- kukuruz	0.58%
- ječam	12.52%
- broj goveda	9.34%
- broj svinja	4.45%
- broj peradi	7.10%
- proizvodnja goveđeg mesa	11.09%
- proizvodnja svinjskog mesa	8.27%
- proizvodnja mesa peradi	10.24%
- proizvodnja mlijeka	8.30%
- proizvodnja jaja	3.11%

Iznimke nepovoljnog gospodarskog položaja čine:

- proizvodnja alkoholnih i bezalkoholnih pica
- proizvodnja mljekarskih proizvoda

Po prvi put od svog postojanja u iznimke dobrog gospodarskog stanja i povoljne financijske situacije ne spada i industrija proizvodnje stočne hrane. Zašto? Možda ćemo dobiti odgovor kada iznesemo njene proizvodne rezultate.

Ove 1998. godine nastali su bitno izmijenjeni uvjeti gospodarenja – primjenom Zakona o porezu na dodanu vrijednost.

Po Zakonu o porezu na promet proizvoda i usluga agrarni proizvodi imali su porezno opterećenje od 0 (kruh, mlijeko, ulje) do 15.5% (meso i dr.). Nakon primjene PDV-a poljoprivredni proizvodi u maloprodaji poskupjeli su približno u razmjeru s dosadašnjim poreznim opterećenjem. Primjenom PDV-a poljoprivredno-prehrambeni proizvodi u maloprodaji poskupjeli su:

- od 0% na 22% tj. 18% do 20.7%;
- od 10% na 22%, tj. 9.76% do 9.88%;
- od 5% do 10% (15.5%), tj. 4.5% do 7%.

Naravno ima opravdanih, ali i neopravdanih razloga za podizanje maloprodajnih cijena.

Smatramo da jedinstvena stopa poreza na dodanu vrijednost od 22% za poljoprivredne proizvode i za većinu proizvoda prehrambene industrije nije primjerena, pa i dalje predlažemo da poljoprivredni i većina prehrambenih proizvoda moraju imati sniženu poreznu stopu od 7% kako bi se porez s pretporezom skoro neutralizirao. Time bi se PDV za poljoprivredne i prehrambene proizvode donekle izjednačio za te proizvode u EU i svijetu.

Ističem da Komora podržava sustav PDV-a i za njegovu je primjenu, ali sa smanjenom poreznom stopom za poljoprivredu.

Ovih dana vanjsko-trgovinska razmjena poljoprivredno-prehrambenih proizvoda sa svijetom vrlo je aktualna. O njoj se piše, govori, ali i špekulira. Zato ću reći nekoliko riječi i o ovoj temi.

Unatrag nekoliko godina vanjsko-trgovinska bilanca ostvarena uvozom i izvozom poljoprivredno-prehrambenih proizvoda vrlo je nepovoljna. Uvoz je znatno veći od izvoza. To pokazuju sljedeći statistički podaci:

mln USD

Godina	Uvoz	Izvoz	Razlika
1994.	615	491	-124
1995.	929	518	-411
1996.	924	532	-392
1997.	1003	538	-465
Ukupno	3471	2079	-1392

Dakle, u posljednje 4 godine poljoprivreda i prehrambena industrija ostvarile su negativnu vanjskotrgovinsku bilancu u iznosu od 1.392 milijuna USD ili 8,8 milijardi kuna. Ovi podaci odnose se samo na službeno registriran uvoz i izvoz Državnog zavoda za statistiku.

Uvoz u odnosu na 1996. godinu rastao je po stopi od 8.5%, a izvoz po stopi od 1.1%.

Najveći debalans uvoza s izvozom čine sljedeće stavke:

- žive životinje i meso (132 mln USD)
- voće, povrće, agrumi (115 mln USD)
- kava, čaj, začini (64 mln USD)
- mlijeko i mliječni proizvodi (44 mln USD)
- stočna hrana (33 mln USD)

Što su stvarni uzroci prevelikom uvozu poljoprivredno-prehrambenih proizvoda teško je reći. O tome ima različitih mišljenja, stavova, argumenata i protuargumenata. Gospodarstvenici iz područja agrara navode mnogobrojne razloge. Iznijet ću samo neke:

- nepostojanje cjelovite agrarne politike
- neprimjerena proizvodna struktura, odnosno asortiman proizvodnje prema potrošnji
- nerealan tečaj kune
- nedovoljna carinska i porezna zaštita
- šverc, što će reći da se pri uvozu ne plaćaju carinska i porezna davanja

Bez obzira koji su pravi uzroci prevelikog uvoza, treba ih mijenjati.

Analiza uvoza i izvoza poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ima za cilj ukazati na štetnost prekomjernog uvoza i mjerodavnim državnim organima poslužiti za donošenje pravovaljanih i pravodobnih odluka da se uvoz s izvozom koliko-toliko uravnoteži. a ne da služi u bilo koje druge svrhe.

Sukladno kretanju pada stočarske proizvodnje u neprekidnom je padu proizvodnja krmnih smjesa u Hrvatskoj u razdoblju od 1990.-1997. godine. Proizvodnja industrijske stočne hrane je više nego prepolovljena, a instalirana oprema iskorištava se s manje od 40%.

Proizvodnja PKS u razdoblju od 1990.-1997. godina kretala se:

	tona	index
1990.	970 853	100.0
1991.	755 751	77.8
1992.	661 741	68.2
1993.	660 802	68.1
1994.	539 673	55.6
1995.	532 385	54.8
1996.	486 519	50.1
1997.	476 549	49.1

U 1997. godini proizvedeno je PKS, dopunskih i ljekovitih smjesa u količini od:

	tona	udio
- PKS za svinje	188 925	39.6
- PKS za goveda	40 780	8.6
- PKS za perad	242 086	50.8
- PKS za ostale životinje	4 758	1.0
Ukupno	476 549	100.0

Dobili smo odgovor na postavljeno pitanje, zašto proizvođači stocne hrane po prvi put ne spadaju u iznimke dobrog gospodarskog stanja i velike financijske moći.

Naime, prepolovljena proizvodnja, korištenje instalirane opreme ispod 40%, zastarjela tehnologija i oprema ne mogu dati niti ostvariti povoljno financijsko stanje.

Naše suradnice gđe. Višnja Lalić i Anita Sever-Koren objavile su u časopisu "Krmiva" broj 4/97. stručni članak o proizvodnji krmnih smjesa u Hrvatskoj u razdoblju od 1990. – 1996. godine. U članku je iznesena cjelokupna problematika proizvodnje PKS.

Na kraju treba konstatirati da su nastavljena negativna kretanja u poljoprivredi i unatoč mnogobrojnim poduzetim gospodarskim mjerama Vlade Republike Hrvatske. Vladinim mjerama tijekom 1997. godine poticana je ili financirana poljoprivredna proizvodnja:

- financirana je sjetva i berba poljoprivrednih usjeva
- donesen je program financiranja stočarske proizvodnje radi zaustavljanja pada stočarske proizvodnje (481 milijuna kuna), koji se nije ostvario
- premiran je poljoprivredna proizvodnja s iznosom od 570 mln kuna
- sredstvima posebnog poljoprivrednog fonda pri Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva poticana je sveukupna poljoprivredna proizvodnja (105 milijuna kuna).

Na prijedlog Ministarstva poljoprivrede i šumarstva Vlada je i za 1998. godinu predvidjela određene mjere za poticaj poljoprivrede.

- U proračunu Republike Hrvatske za poticaje i kreditiranje poljoprivrede predviđeno je 923.9 milijuna kuna, što je u odnosu na 1997. godinu povećanje za 12.3%. Od toga iznosa predviđeno je za premije i naknade u poljoprivredi 643 milijuna, što čini povećanje od svega 1.64%.

- Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva je predložilo Vladi Republike Hrvatske donošenje zaštitnih cijena stoke:

- a) odojka 20 - 25 kg. ž.v. 12.5 – 15 kn/kg
- b) tovnih svinja 95 – 130 kg. ž.v. 9.2 – 10.5 kn/kg
- c) teladi 120 – 150 kg. ž.v. 15 – 18 kn/kg
- d) junadi 220 – 280 kg. ž.v. 12 – 14.5 kn/kg
- e) junadi 450 kg. ž.v. 9.5 – 12 kn/kg

- U okviru novčanih poticaja i naknada na obiteljskim gospodarstvima predloženo je Vladi Republike Hrvatske subvencioniranje tova stoke iz domaćeg uzgoja.

- a) tova junadi 0.22 kn/kg, a na područjima državne skrbi 0.34 kn/kg
- b) tova svinja 0.38 kn/kg, na području državne skrbi 0.53 kn/kg
- c) za testiranje nerastova, obnovu matičnog stada u svinjogojstvu, ovčarstvu i kozarstvu u iznosu od 130 milijuna kuna.

Možda je i ovo prigoda da istaknem da je Hrvatska gospodarska komora tijekom 1997. godine ministarstvima i Vladi Republike Hrvatske predlagala niz mjera za poboljšanje položaja agrara. Naravno, nama je razumljivo da svi naši prijedlozi iz objektivnih razloga nisu mogli biti prihvaćeni. Ipak, mišljenja smo da je brže rješavanje problema u poljoprivredi jedino moguće formiranjem fonda ili proračuna za poljoprivredu čiji bi krediti imali kamatnu stopu u visini eskontne stope Hrvatske narodne banke. Fond bi trebalo puniti iz stabilnih i poznatih izvora financiranja koji ne bi generirali novu inflaciju, a punio bi se prema stvarnim mogućnostima tijekom nekoliko godina.

Hrvatska gospodarska komora – Sektor za poljoprivredu i prehrambenu industriju dala je prijedlog da se za sada fond financira u iznosu od 5.5 milijardi kuna, što ni izdaleka ne pokriva sadašnje potrebe poljoprivrede.

SUMMARY

The enclosed text is the introductory speech given at the electoral assembly of the Subassociation of Animal Feed Producers, held in Vukovar on 19th February 1998, including the presentation of the organisation and tasks of the Croatian Chamber of Economy and basic problems in the agricultural production. The agricultural production and the supporting feedstuffs industry have been experiencing a constant decrease since 1990 due to unfavourable economic conditions. Just like in other branches of this activity, trends in the animal feed industry are negative: production in 1997 amounted to only 49.1% of the production realised in 1990. Agriculture experienced an additional blow when a single VAT rate was introduced at the beginning of this year. The foreign trade balance in agriculture and the feedstuffs industry has been negative four years in a row and totals 1.392 mil\$. In addition to an overview of measures undertaken by the Croatian Government to improve the situation in the agricultural sector, the text also includes the proposal of the Croatian Chamber of Economy on the agricultural budget totalling at least 5.5 bil kuna, whose assets will be used for financing the current agricultural production.

AGROKOR

Proizvodnja i trgovina poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima

PRERADA ULJARICA

bjelančevinaste sirovine za stočnu hranu: soja, sojine, suncokretove i repičine sačme

PROIZVODNJA STOČNE HRANE

potpune i dopunske krmne smjese, žitarice i druge sirovine za stočnu hranu

PROIZVODNJA I PROMET STOKE I MESA

PROIZVODNJA I TRGOVINA CVIJEĆEM

UVOZ - IZVOZ

AGROKOR d.d., Zagreb, Gajeva 5

Telefoni: 01 / 615 38 77

01 / 615 38 66

01 / 615 38 65

Telefaks: 01 / 615 38 67

01 / 615 38 69